

PŘÍLOHA: Rozhovor s Petrossem Markarisem

Rozhovor s Petrossem Markarisem pořizený dne 15. 2. 2021.

1) Proč jste si vybral detektivní román, abyste upozornil na problémy úzce související s ekonomickou krizí?

Současný detektivní román se v Evropě vyvinul ve společenský román, jehož základem je detektivní zápletka. Stejným způsobem se píšou nejen středomořské detektivní romány, ale i Skandinávské. Jedná se v podstatě o krok zpět, o návrat k městskému románu 19. století. Mnoho spisovatelů 19. století často používalo detektivní příběh jako základ svých románů. Uvedme si některé z nich: Viktor Hugo v románu *Bídníci*, Dostojevskij v románech *Zločín a Trest* a *Bratři Karamazovi* nebo i Balzac či Zola. Proto se i pro mě detektivní román stal vhodným žánrem pro popsání příčin ekonomické krize v Řecku a jejích katastrofických dopadů.

2) Co Vás inspirovalo k vytvoření postavy Kostase Charitose? Od začátku jste byl rozhodnutý, že hlavní hrdinou bude policista?

Myšlenka stvořit Kostase Charitose se zrodila, když jsem psal scénář jednoho televizního seriálu s názvem „Ανατομία ενός Εγκλήματος“ (Anatomie zločinu). Počátkem třetího roku, když jsem začal psát scénáře ke třetí řadě, uviděl jsem před sebou najednou tříčlennou rodinu: muže, ženu a jedno dítě. Tehdy jsem ještě nevěděl, že dítě bude holčička. Jednalo se o typickou, řeckou, maloměstskou rodinu. Moje první reakce na tuto myšlenku byla negativní, už jsem se v předchozích dílech tohoto seriálu zabýval příliš mnohokrát maloměstskými postavami. Ten muž byl ovšem velmi tvrdohlavý. Vídal jsem ho před sebou každé ráno, jako by to byl živý člověk. To se pro mě v určitém okamžiku proměnilo v mučení, protože mi jeho přítomnost nedovolovala soustředit se na psaní scénářů. Proto jsem si jednoho dne řekl: „Aby mě mohl takto mučit, pak musí být policista, nebo zubař.“ A tak se zrodil Kostas Charitos, hlavní postava nejen románů týkajících se krize, ale i všech mých ostatních detektivních románů.

3) Podobáte se v něčem Kostasovi Charitosovi?

Podobáme se jen v našem ironickém pohledu na Athény a Athénany. Další podobnost se netýká Charitose, ale jeho ženy Adriani. Adriani je stejná jako moje maminka. Když chci napsat, co říká Adriani, popřemýšlím, co by řekla moje maminka, a napíšu přesně to.

4) Než začnete psát, máte předem promyšlený celý příběh až do konce, nebo vzniká postupně během psaní?

Když začínám psát román, mám v hlavě jen kostru příběhu. Odkrývám příběh od kapitoly ke kapitole. Tento způsob psaní má jeden konkrétní důvod. Vypravěčem příběhu nejsem já, ale Charitos. Charitos vypráví příběh v první osobě a v přítomném čase. Když dopisuji kapitolu, ptám se: „Co teď udělá Charitos“? A zatímco se snažím objevit další jeho krok, objevuji zároveň, jakým směrem se bude příběh ubírat.

5) Athény jsou důležitou součástí Vašich románů. Můžeme říct, že jsou hlavní postavou stejně jako Charitos?

Athény jsou jedním z protagonistů mých románů. Jedinou výjimku představuje román „Παλιά, πολύ Παλιά“ (Konstantinopol, město prastaré), který se odehrává v mém rodném městě, Istanbulu. To, že v mých dílech, vystupuje město jako hlavní hrdina, není žádná výjimka. V mnohých detektivních románech představují města hlavní roli, zmiňme Paříž v románech Simenona, Barcelonu v románech Manuela Vázqueze, Montalbána nebo Marseille v dílech spisovatele Jean-Clauda Izzo.

6) Jak přijímají Vaše detektivní romány o krizi čtenáři ve Španělsku, Itálii, Německu a Řecku? s jakými událostmi nebo s jakými postavami se čtenáři nejvíce ztotožňují?

V Řecku měly romány o krizi velkou odezvu, ta byla ale stejná i u mých dalších románů. Zajímavější jsou reakce čtenářů v jiných evropských státech. Ve všech třech zemích, které zmiňujete byly romány přijaty s velkým zájmem. Rozdíly nastávají u čtenářské obce, italští a španělští čtenáři, kteří si také prošli složitým obdobím ekonomické krize, měli větší pochopení pro potíže Řeků. Naopak němečtí čtenáři se domnívali, že Řekové platí za svoje chyby, protože mnoho let plýtvali a žili si nad své ekonomické možnosti. Největší odezvu měl můj druhý román s tematikou krize, „Περαίωση“ (Konečná likvidace).

7) Proč si myslíte, že jsou Vaše díla ve zmíněných státech tak čtenářsky úspěšná? Je to tím, že se španělští a italští čtenáři dokážou identifikovat s Vaším dílem, jelikož si sami zažili totéž?

Nejedná se pouze o společné zkušenosti související s krizí. Ve státech jižní Evropy, jako v Itálii a Španělsku, fungují stejné sociální struktury jako v Řecku. To přispívá ke ztotožňování s románem pomocí rodiny. Jedna Španělka mi jednou řekla: „Rodina Charitose je jako moje. Je úplně stejná.“ Pokaždé, když mám autogramiádu v Itálii, někteří čtenáři mi říkají „Adriani je jako moje matka.“ Tomu tak není např. v Německu, kde je způsob života rodin odlišný.

8) Když jste začal psát první detektivní příběh o krizi, věděli jste, že nakonec bude krize hlavním tématem i Vašich několika následujících děl? Nebo jste se rozhodl napsat další romány s tematikou krize až na základě aktuálního dění v Řecku?

Když v Řecku nastala krize, slýchal jsem od politiků, jak říkají občanům: „Žádné obavy. Zavedeme několik opatření a krize přejde.“ Já jsem si ovšem hned na začátku krize uvědomil, že tu s námi bude mnoho dalších let. Z toho důvodu jsem hned na začátku oznámil, že mým cílem bude napsat „trilogii krize“. Nakonec jsem napsal ještě „Τίτλοι Τέλους“ (Na závěr), a z trilogie se stala tetralogie.

9) Zlepšila se podle Vás situace v Řecku nebo zůstává taková, jakou ji popisujete v románech?

Tato situace se začala postupně zlepšovat v letech 2018 a 2019. Bohužel tento moment, kdy jsme se mohli trochu nadechnout, překazila koronavirová epidemie. A tentokrát, jak víte, je situace ještě těžší, protože pandemie není pouze řecký fenomén, ale celosvětový. Nevíme, kdy skončí a kolik let bude trvat, než se znovu postavíme na nohy. Víme ovšem, že to bude náročnější pro ekonomicky slabší státy, jakým je i Řecko.

10) Od psaní scénářů jste přešel k románům a stal jste se úspěšným spisovatelem, neláká Vás vrátit se znovu ke scénářům a napsat scénář k některé z Vašich knih?

Začal jsem jako spisovatel divadelních her. K psaní scénářů mě přivedl známý režisér Theodoros Angelopoulos. Jako jediný jsem se s ním podílel na tvorbě scénářů několika jeho filmů. Po jeho smrti jsem přestal scénáře psát a už se k nim znovu nebudu vracet. Činnost, které se věnuji většinu mé spisovatelské kariéry, je překlad. Psaní románů a překlady jsou dvě literární činnosti, kterým se neustále věnuji. Můj nejnovější překlad je Goethův *Faust*.

Nepřeložil jsem pouze toto dílo, ale také nejstarší dochovanou verzi, kterou v Německu nazývají *Urfaust*. Kromě toho se těším z přítomnosti Charitose a jeho rodiny, i když zrovna žádný román nepíšu.